

Aplikovaná geografie

**Společenská rizika - základní
pojmy**

Brno

26. března 2021

Jaromír Kolečka

Masarykova univerzita

Obsah prezentace :

- Co je to „společenské riziko“?
- Klasifikace společenských rizik
- Hlavní rizika pro osobní bezpečnost
- Války
- Nehody
- Kriminalita

Co je to společenské riziko?

V obecném pojetí - jde o velmi jistou stavovou podstatu nejistoty v systému lidské společnosti vztahující se velmi adresně (konkrétně) k určitému zdroji či příčině našich budoucích problémů a potíží, která má konkrétní časové a prostorové vymezení.

Má velmi rozmanitý **charakter**, který sahá od dopadů přírodních událostí (např. zemětřesení) přes složitě vnitřní problémy (psychologické, rodinné) až do celospolečenských disharmonií (ekonomické, politické, vojenské).

Společenská rizika

Společenská neboli sociální rizika, jsou rizika spojená s chováním a jednáním lidí. Jde tedy především o:

1. Manažerská rizika - související s nevhodnými rozhodnutími manažerů a vlastníků podniků (technická, ekologická, ekonomická, zaměstnanostní)
2. Administrativní rizika – související s nesprávnými a nevhodnými správními rozhodnutími (zákazy, příkazy, omezení, plány)
3. Sociálně patologická rizika - podvody, krádeže, další zločinnost (včetně terorismu)

Společenská rizika

4. Skupinové hrozby - např. masová migrace z míst se špatnou hospodářskou situací, přírodními katastrofami, různými konflikty
5. Zdravotní rizika - riziko pandemie (obzvláště jsou-li vektory-přenašeči lidé)
6. Bezpečnostní rizika - spojená s bezpečností osob, aktiv a informací. Jde o ohrožení osob (majetek, zdraví, osobní údaje), zařízení (stroje, objekty, systémy-infrastruktura) a informací (data, sítě, přenos, interpretace)

Osoby ohrožující společenská rizika

Mezi nejintenzivněji pocíťovaná rizika jsou považována ta, která ohrožují zdraví a život jednotlivce a jeho rodiny:

- A) **Kriminalita** – jde o cílevědomé nebo doprovodné násilí spojené se zločinným úmyslem bez i za použití zbraně (např. vražda, terorismus, loupežné přepadení a pod.),
- B) **Nehody** – nahodilé, nepředpokládané či nečekávané události (havárie) vedoucí ke zranění nebo smrti bez osobního přičinění (např. dopravní, technické, stavebně technické, při pohybu, aj.),
- C) **Válka** – státem nebo skupinami vyvolané a řízené konflikty s množstvím zapojených osob a zbraní, byť v pozadí mohou být státní, regionální, skupinové nebo osobní zájmy a vedou ji vojáci, bezprostředně se dotýká civilistů v postižených územích

Příčiny společenských rizik

Příčiny válek - základní:

- 1. **Získání moci (převahy, rovnováhy)** – jedna strana usiluje o zvýšení svého vlivu na globální, regionální nebo lokální úrovni, druhá strana, jež by měla o část svého vlivu přijít, se brání,
- 2. **Získání zdrojů (území, surovin, body, půdy, potravin)** – jedna strana pocítuje objektivní nebo subjektivní nedostatek uvedených komodit a domnívá se, že se bez nich nemůže rozvíjet, a na jejich získání mírovou cestou nemá prostředky,
- 3. **Soupeření ideologií (náboženských, politických)** - jedna strana považuje ideologii druhé strany za nebezpečnou, špatnou, škodlivou,
- 4. **Etnické soupeření** – za soupeřením různých etnik se zpravidla skrývají zájmy 1-3.

Příčiny společenských rizik

Příčiny válek - doplňkové:

- 1. Nespokojenost domácí veřejnosti s vnitřní politikou (vládnoucí skupina hledá vnitřního či vnějšího nepřítele) – z důvodu zastříti vlastní chyby a upřít pozornost veřejnosti jinak, často za pěstování nacionalismu či jiné nesnášenlivosti vůči sousedům či vnitřnímu nepříteli,
- 2. Ochrana soukmenovců či menšin na cizím území před útlakem majoritní populací (vměšuje se třetí – tj. vnější strana) – jedno minoritní etnikum volá na pomoc zahraniční intervenci ke své podpoře za vnitrostátního napětí,
- 3. Ekonomický úpadek (po ztrátě vnější podpory) - ventilem může být občanská válka nebo útok na jinou zemi,
- 4. Přelidnění – nevyvážený podíl pohlaví, nezaměstnanost, enormní koncentrace moci a majetku, korupce, mentalita.

Příčiny společenských rizik

Klasifikace válek:

- 1. **Mezistátní konflikt** – za účasti minimálně dvou při sobě stojících států,
- 2. **Občanská válka** – násilné střetnutí dvou táborů zpravidla na území jednoho státu (časté je vměšování zvenku),
- 3. **Světová válka** - válka mezi rozsáhlými koalicemi vedená na většině kontinentů a oceánů,
- 4. **Hybridní válka** – po morálním rozkladu státu (ekonomicky, politicky, informačně) je vnitřní ozbrojenou skupinou pozván agresor za účelem udržení pořádku.

Příčiny společenských rizik

Nehody:

- 1. **Dopravní na silnicích** – ovlivněno kvalitou silnic, množstvím účastníků, kvalitou řidičů, technickým stavem vozidel, dalšími účastníky, ...
- 2. **Dopravní na železnicích** – ovlivněno kvalitou železnic, intenzitou provozu, technickým vybavením tratí a vlaků, dalšími účastníky, ...
- 3. **Havárie na technické infrastruktuře** - poruchy na ropovodech, plynovodech, produktovodech,...
- 4. **Havárie na výrobních zařízeních** – energetika, chemie, munice, metalurgie. ...

Příčiny společenských rizik

Kriminalita - velmi široká skupina nezákonných událostí, ohrožující i individuálního osobního hlediska m.j.

1. **Život a zdraví** – násilné trestné činy, vraždy, pokusy o vraždu, zabití, terorismus, loupežné přepadení
2. **Majetek a bezpečí** – před krádeží zahrnuje bezpečnost osobní, domova, pohybu mimo domov,

Děkuji za pozornost!